

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Факултет по славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛС	1	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

СЛАВЯНСКА ФИЛОЛОГИЯ

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Д	3	3	9
---	---	---	---

История на чешката литература – III част

(код и наименование)

Преподавател: доц. д-р Ани Бурова

Асистент: гл. ас. д-р Тиха Бончева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	45
	Семинарни упражнения	45
	Практически упражнения	
Обща аудиторна заетост		90
Извънаудиторна заетост	Реферат	10
	Доклад/Презентация	30
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	80
Обща извънаудиторна заетост		120
ОБЩА ЗАЕТОСТ		210
Кредити аудиторна заетост		3
Кредити извънаудиторна заетост		4

ОБЩО ЕКСТ	7
-----------	---

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	25%
2.	Тестова проверка/ колоквиум	25%
3.	Изпит	50%

Анотация на учебната дисциплина:

Предметът е предназначен за студентите от специалност „Славянска филология”, профил „Бохемистика”, и е част от поредицата лекционни курсове по История на чешката литература. Дисциплината обхваща периода от ранния модернизъм през 90-те години на XIX в. до Втората световна война. Периодът е един от най-динамичните в историята на чешката литература, затова курсът акцентира върху художественото многообразие на явленията и проследява промените във възгледите за литературата, художествените парадигми, тематичните доминанти и жанровите модели. Очертава се характеристиката на различните периоди и явления (модернизъм, авангард и т.н.), които протичат през първата половина на миналия век. Проследяват се значимите авторски присъствия, като се разглеждат в контекста на тяхната обвързаност с представителните за съответния период тенденции.

Предварителни изисквания:

- Знания върху предходните периоди от историята на чешката литература;
- Базови познания върху характеристиката на европейските литературни направления и периоди от първата половина на XX в.;
- Основна литературоведска и филологическа култура;
- Степен на владене на чешки език, достатъчна за четене на литературни произведения в оригинал.

Очаквани резултати:

Дисциплината е сред основните специализиращи предмети за профил „Бохемистика” на специалността „Славянска филология”, затова се очаква след успешното ѝ завършване студентите:

- да имат задълбочени познания върху обхванатите в нея периоди и явления от чешката литература;
- да ги вписват в общата процесуалност на чешката литература;
- свободно да боравят с понятия и терминология, отнасящи се до разглежданите в курса художествени явления.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Учебно съдържание

Лекционен курс

№	Тема:	Хорариум
1.	Чешки модернизъм. Характеристики на модернисткото литературно съзнание. Манифестни и теоретични проекти. Манифестът „Чешка Модерна“. Значение на литературната критика за процесите в контекста на модернизма. Полемики. Концепциите на Ф. К. Шалда, Ф. В. Крейчи, Й. С. Махар, А. Прохазка, И. Карасек.	3
2.	Направления на чешкия модернизъм. Хронология и типология. Специфика на т. нар. „реализъм“ в контекста на чешкия модернизъм. Творчеството на Й. С. Махар. Импресионизъм.	3
3.	Чешки декаданс. Жанрови модели, художествен език, тематични доминанти. Творчеството на И. Карасек, К. Хлавачек, Ст. К. Нойман.	3
4.	Чешки символизъм. Жанрови модели, художествен език, тематични доминанти. Творчеството на А. Сова и О. Бржезина. Промени в художествения модел на символизма в поезията на П. Безруч.	3
5.	„Втора вълна“ на чешкия модернизъм – трансформации на модернизма при В. Дик, К. Томан, Ф. Шрамек, Ф. Гелнер в ранното им творчество на прелома на XIX и XX в. Натуризм и витализъм в началото на второто десетилетие на XX в.	3
6.	Междувоеен авангард. Многообразие на художествените езици и концепциите за литературата. Значението на „Алманах за 1914 г.“ Направления на авангарда. Експресионизъм. Цивилизъм – манифестна платформа, поетика, тематични доминанти. Творчеството на Ст. К. Нойман и Й. Хора.	3
7.	Поетизъм. Измерения на художествения свят на поетизма. Манифести. Характеристика на художествения език, жанрови модели. Творчеството на В. Незвал, Я. Сайферт, К. Бибъл, К. Тайге.	3
8.	Сюрреализъм. Измерения на художествения свят на сюрреализма. Манифестна платформа. Художествен език. Творчеството на В. Незвал, К. Бибъл, К. Тайге.	3
9.	Пролетарската поезия в контекста на литературата от междувоенния период. Манифестни концепции и художествени реализации. Поезията на Й. Волкер, Й. Хора, Ст. К. Нойман.	3
10.	Междувоеенна проза. Промяна на традиционните жанрови	3

	модели. Тематично и художествено многообразие. Прозата на Вл. Ванчура в контекста на междувоенната литература – измерения на жанровия и езиковия експеримент.	
11.	Творчеството на Я. Хашек. Механизми на мистификацията и пародията. Експеримент с художествения език.	3
12.	Творчеството на К. Чапек. Жанрови модели на романа, разказа и драмата. Тематични доминанти. Антиутопията в контекста на Чапековото творчество.	3
13.	Пражка лингвистична школа. Концепции и значение.	3
14.	Поезията през 30-те години на ХХ век. Отказ от авангардистичната поезика. Художествен език, тематични доминанти. Творчеството на Ф. Халас, В. Завада, Вл. Холан, Я. Захрадничек, Я. Сойферт.	3
15.	Поезия през 40-те години на ХХ век. Образи на чешкото минало и интерпретации на чешката културна традиция в поезията. Лириката на Й. Хора, Ф. Халас, Вл. Холан, Ф. Хрубин, В. Завада, Я. Сайферт. Тенденции в поезията на авторите, дебютиращи през 40-те години. Творчеството на Й. Ортен. „Група 42” – теоретична платформа (Й. Халупецки, К. Беднарж), концепции за литературата, поетически език. Поезията на Й. Кайнар, И. Блатни, И. Коларж, И. Хаукова, Я. Ханч.	3

Учебно съдържание

Семинарни занятия

№	Тема:	Хорарум
1	Модернизъм в чешката литература. Манифестът „Česká Moderna“. Литературна критика. Франтишек Ксавер Шалда, Ф. В. Крейчи, Арнощ Прохазка.	3
2	Чешки декаданс. Поезията на Иржи Карасек от Лвовице (<i>Zazděná okna; Sodoma; Sexus necans</i>), Карел Хлавачек (<i>Pozdě k ránu; Mstivá kantiléna</i>), Станислав Костка Нойман (<i>Nemesis bonorum custos; Jsem apoštol nového žití</i>).	3
3	Чешкият символизъм и неговите проявления в поезията на Антонин Сова (<i>Zlomená duše; Vybouřené smutky</i>), Отокар Бржезина (<i>Tajemné dálky; Svítání na západě; Stavitelé chrámu</i>), Петър Безруч (<i>Slezské písně</i>).	3

4.	<p>Поезия на авторите от т. нар. „втора вълна на чешкия модернизъм“ – Виктор Дик (<i>Buřiči a smíření</i>), Франтишек Гелнер (<i>Po nás ať přijde potopa!; Radosti života</i>), Франя Шрамак (<i>Života bído, přec tě mám rád; Modrý a rudý</i>), Иржи Махен (<i>Plamínky</i>).</p> <p>Витализъм в поезията на Карел Томан (<i>Sluneční hodiny</i>), Станислав Костка Нойман (<i>Ať žije život!; Kniha lesů, vod a strání</i>), Франя Шрамак (<i>Splav</i>).</p>	3
5.	<p>Литературният кръг „Деветсил“.</p> <p>Пролетарска поезия. Програмни статии, манифести, литературни дискусии.</p> <p>Поезията на Иржи Волкер (<i>Proletářské umění; Svatý kopeček; Těžká hodina</i>), Йозеф Хора (<i>Pracující den, Bouřlivé jaro</i>), Станислав Костка Нойман (<i>Rudé zpěvy</i>).</p>	3
6.	<p>Цивилизъм. Поезията на Станислав Костка Нойман (<i>Nové zpěvy</i>) и Йозеф Хора (<i>Básně; Strom v květu</i>).</p>	3
7.	<p>Поетизъм. Манифести (Витезслав Незвал, Карел Тайге).</p> <p>Поетистичните стихосбирки на Витезслав Незвал (<i>Abeceda; Podivuhodný kouzelník; Akrobat; Edison</i>), Ярослав Сайферт (<i>Na vlnach TSF</i>), Константин Бибъл (<i>S lodí, jež dováží čaj a kávu; Nový Ikaros</i>).</p>	3
8.	<p>Особености на късния поетизъм – поезията на Франтишек Халас (<i>Sépie</i>) и Вилем Завада (<i>Panuchida</i>)</p> <p>Сюрреализъм. Програмна платформа (Витезслав Незвал, Карел Тайге). Творчеството на Витезслав Незвал (<i>Skleněný havelok; Sbohem a šáteček; Žena v množném čísle</i>) и Константин Бибъл (<i>Zrcadlo noci</i>) от периода на сюрреализма.</p>	3
9.	<p>Междувоенна проза I:</p> <p>Творчеството на Ярослав Хашек: <i>Приключенията на добрия войник Швейк през световната война ; История на партията на умерения прогрес; Депутатски банкет.</i></p>	3
10.	<p>Междувоенна проза II:</p> <p>Творчеството на Владислав Ванчура: <i>Капризно лято; Хлебарят Ян Мархоул; Маркета Лазарова.</i></p>	3
11.	<p>Междувоенна проза III:</p> <p>Творчеството на Карел Чапек – разкази (<i>Разкази от единия и от другия джоб; Книга апокрифи</i>). Романовата трилогия: <i>Хордубал; Метеор; Обикновен живот.</i></p>	3
12.	<p>Междувоенна проза IV:</p> <p>Антиутопичните творби на Карел Чапек (<i>P. U. P.; Фабрика за абсолют; Кракатит; Война със саламандрите</i>)</p>	3

13.	Поезията през 30-те години. Ярослав Сайферт (<i>Jablko z klína; Ruce Venušiny</i>), Франтишек Халас (<i>Kohout plaší smrt; Tvář</i>), Вилем Завада (<i>Siréna</i>), Владимир Холан (<i>Triumf smrti;</i>), Ян Захрадничек (<i>Pokušení smrti; Jeřáby</i>)	3
14.	Поезия на 40-те години I: Йозеф Хора (<i>Jan houslista</i>), Франтишек Халас (<i>Naše paní Božena Němcová; Torzo naděje</i>), Владимир Холан (<i>První testament</i>), Франтишек Хрубин (<i>Země sudička</i>), Вилем Завада (<i>Hradní věž</i>), Ярослав Сайферт (<i>Vějíř Boženy Němcové; Kamenný most</i>).	3
15.	Поезия на 40-те години II: Творчеството на Иржи Ортен (<i>Žíhaná kniha</i>) „Група 42” – програмна платформа. Поезията на Йозеф Кайнар (<i>Příběhy a jiné básně; Nové tůžty</i>), Иван Блатни (<i>Melancholické procházky; Tento večer</i>), Иржи Коларж (<i>Dny v roce; Roky v dnech</i>), Ян Ханч.	3

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Чешки модернизъм – хронология и типология на явленията. Основни художествени направления.
2.	Значение на манифеста „Чешка Модерна” в контекста на чешкия модернизъм.
3.	Художествен модел на чешкия декаданс. Поезията на К. Хлавачек и И. Карасек в контекста на направлението.
4.	Художествени модели на чешкия символизъм. Творчеството на А. Сова, О. Бржезина и П. Безруч в контекста на направлението.
5.	Поезия и възгледи за литературата на авторите от т. нар. „второ поколение на модернизма” – В. Дик, К. Томан, Ф. Шпрамек, Ф. Гелнер.
6.	Витализъм – художествени характеристики на направлението. Поезията на Ст. К. Нойман, К. Томан, Ф. Шпрамек.
7.	Междувоенен авангард в чешката литература – хронология и типология на явленията. Основни направления.
8.	Значението на „Алманах за 1914 г.” за процесите в контекста на чешкия авангард.
9.	Чешки експресионизъм – художествени характеристики на направлението в чешка среда. Представителни автори.
10.	Чешки цивилизъм – художествен и тематичен модел. Поезията на Ст. К. Нойман в контекста на направлението.
11.	Чешки поетизъм – манифестна платформа, художествени и жанрови модели, тематични доминанти. Творчеството на В. Незвал, Я. Сайферт, К. Бибъл в контекста на направлението.
12.	Чешки сюрреализъм. Художествени характеристики на направлението в

	чешка среда. Творчеството на В. Незвал, К. Бибъл.
13.	Пролетарската поезия в контекста на литературата от междувоенния период – манифестна програма, художествен език. Поезията на И. Волкер.
14.	Междувоенна проза – промени в жанровите модели и поетика; тематични доминанти.
15.	Творчеството на К. Чапек в контекста на чешката междувоенна проза.
16.	Творчеството на Я. Хашек в контекста на чешката междувоенна проза.
17.	Творчеството на В. Ванчура в контекста на чешката междувоенна проза.
18.	Пражка лингвистична школа – история и основни концепции.
19.	Художествен език и тематични доминанти в поезията от 30-те години на ХХ в. Творчеството на Я. Сайферт, Ф. Халас, Вл. Холан.
20.	Художествен език и тематични доминанти в поезията от 40-те години на ХХ в. Творчеството на Й. Хора, Я. Сайферт, Ф. Халас, Вл. Холан.
21.	Литературната „Група 42“ – художествени концепции, поетически език. Поезията на Й. Кайнар, И. Блатни, И. Коларж, Я. Ханч. Творчеството на Й. Ортен в контекста на чешката поезия от 40-те години на ХХ в.

Библиография

Основна:

- Бурова, А.** Манифестът “Чешка модерна” в контекста на чешкия модернизъм. В: – Славяните и техните контакти. Доклади от IX национални славистични четения, посветени на 120-годишнината на славистиката в Софийския университет "Св. Климент Охридски"., ред. Младенова, М., Дараданова, Е. и др., С., 2010, с. 332 – 341.
- Бурова, А.** Литературните направления на чешкия модернизъм - хомогенност и разнородност на художествените езици. – *Годишник на Софийския университет "Св. Климент Охридски"*, Факултет по славянски филологии, брой 98, УИ "Св. Климент Охридски", 2013, с. 33-51.
- Георгиев, Н.** Българска хашекиада. София, 1997.
- Григоров, Д.** Градината на литературната история. Пражката школа и нейният принос за обновяването на литературната история, С., 2012.
- Григоров, Д. Карел Чапек 1937: Болестта на човечеството като химическа метафора, В: – Мултикултурализъм и многоезичие. Сборник с доклади от Тринадесетите международни славистични четения 21-23 април 2016 г. Т. II., ред. Григоров, Д., Петрова, Р. и др, С., 2017, с.533-541.**
- Мукаржовски, Я.** Студии по теория на изкуството, София, 1993.
- Павлов, И., Тодоров, В., Балабанова, Хр.** История на чешката литература, т. 2, София, 1989.
- Тодоров, В.** Световният чех. Книга за Карел Чапек, София, 1990.
- Чолакова, Жоржета.** Лицата на човека в поезията на чешкия авангардизъм, Пловдив, 1998.
- Avantgarda známá a neznámá*, 1-3, red. Vlašín, Št. A kol., Praha, 1970-1972.
- Bednaříková, H.** Česká dekadence, Brno, 2000.

Buriánek, Fr. Generace buřičů, Praha, 1968.
Červenka, M. Symboly, písně a mýty, Praha, 1964.
Česká literatura na předělu století, red. Petr Čornej a kol., Praha, 2001.
Čolakova, Ž. Český surrealismus 30. let. Praha, 1998.
Dějiny české literatury, díl 3, red. Pohorský, M., Praha, 1961.
Dějiny české literatury, díl 4, red. Pešat, Z., Strohsova, E., Praha, 1995.
Doležel, L. Narrative Modes in Czech Literature. Toronto, 1972.
Doležel, L. Narativní způsoby v české literatuře, Praha, 1993.
Janoušek, P. a kol. Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava, Praha, 2022.
Kožmín, Zd., Trávníček, J. Na tvrdém loži z psího vína, Brno, 1998.
Křivánek, V. Vladimír Holan básník, Praha, 2010.
Merhaut, L. Cesty stylizace, Praha, 1994.
Moldanová, D. Studie o proze na přelomu století, Ústí n.L., 1993.
Moldanová, D. Česká literatura v období modernismu, Ústí n.L., 1996.
Moldanová, D. Česká literatura období avantgardy, Ústí n.L., 2002.
Mukařovský, J. Kapitoly z české poetiky 1,2,3, Praha, 1948.
Proměny subjektu. Díl 1 a 2, Pardubice, 1993, 1994.
Rozumět literatuře, red. Zemán, M., Praha, 1986.
Slovník básnických knih, red. Červenka, M., Praha, 1990.
Strohsová, E. Zrození moderny, Praha, 1963.
Sus, O. Estetické problémy pod napětím, Praha, 1992.
Svozil, B. Česká básnická moderna, Praha, 1987.

Допълнителна:

Бурова, А. Разделянето на литературното пространство: стари и млади в контекста на чешкия модернизъм. В: – Истина, мистификация, лъжа в славянските езици, литератури и култури. Сборник с доклади от Десетите национални славистични четения, посветени на 90-годишнината от рождението на проф. Светомир Иванчев. 22-24 април 2010., ред. Иванова, Н., Дараданова, Е. и др. С., 2011, с. 97-403
Бурова, А. Хоризонти на безнадеждността и надеждата: образите на смъртта в литературата на чешкия модернизъм. В: – Време и история в славянските езици, литератури и култури. Сборник с доклади от Единадесетите национални славистични четения 19-21 април 2012. Т. II. Литературознание. Фолклор, ред. Бурова, А., Иванова, Д. и др., С., 2012, с. 215-221,
Бурова, А. Трансформационни процеси в литературата на чешкия модернизъм. В: – Българската бохемистика днес, ред. Дейкова, Х., Пенчев, В., С., 2012, с. 208-216.
сп. Хомо Бохемикус, бр. 3-4/2025 – Карел Чарек, творецът.
Шалда, Ф. К. Безсмъртие на творчеството, Варна, 1984.
Bernard, M. Praha - město evropské avantgardy 1895-1928, Praha, 2010
Červenka, M. Český volný verš devadesátých let, Praha, 1963.
Červenka, M. Styl a význam, Praha, 1991.
Čtení o Vladislavu Vančurovi. Kritické rozepře 1923-1969 anebo „Pravda se zle oře“.
Antologie. Ed. Málek, P., Praha, 2024.
Chvatík, K. Strukturalismus a avantgarda, Praha, 1970.

- Janačková, J.** Český román sklonku 19. století, Praha, 1967.
- Janačková, J.** Román mezi modernami, Praha, 1989.
- Jankovič, M.** Nesamozřejmost smyslu, Praha, 1991.
- Kožmín, Zd.** Studie a kritiky, Praha, 1995.
- Křivánek, V.** Býti básníkem v Čechách. Praha, 2001.
- Kšicova, D.** Secese. Slovo a tvar, Brno, 1989.
- Kšicova, D.** Od moderny k avantgardě. Rusko-české paralely, Brno, 2007.
- Lexikon české literatury**, díl 1-4, red. Forst, V., Opelík, J., Merhaut, L., Praha, 1985-2008.
- Kubínová, M.** Proměny české poezie dvacátých let, Praha, 1984.
- Kučerová, H.** Základní problémy vývoje českého expresionismu, Ústí nad Orlicí, 2011.
- Mukařovský, J.** Studie z estetiky, Praha, 1969.
- Panorama české literatury**, red. Machala, L., Petrů, E., Olomouc, 2008.
- Papoušek, V.** Gravitace avantgard. Imaginace a řeč avantgard v českých literárních textech první poloviny dvacátého století, Praha, 2007.
- Papoušek, V. a kol.** Dějiny nové moderny I – III. Praha, 2010 – 2017.
- Pežat, Zd.** Dialogy s poezií, Praha, 1985.
- Pežat, Zd.** Tři podoby literární vědy, Praha, 1998.
- Poetismus**, red. Chvatík, K. a Pešat, Zd., Praha, 1967.
- Přehledné dějiny literatury české**, Novak, A., Olomouc, 1936-1939.
- Pysent, R.** Pátrání po identitě, Praha, 1996.
- Pysent, R.** Ďáblové, ženy a národ. Výbor z úvah o české literatuře, Praha, 2008.
- Rychterová, S.** Slova a ticho, Praha, 1991.
- Rychterová, S.** Ticho a smích, Praha, 1997.
- Steiner, P.** The deserts of Bohemia. Czech fiction and its social context, Ithaca, NY, 2000.
- Studie o české literatuře na přelomu století**, red. Hrabáková, J., Praha, 1991.
- Šalda, F.X.** Kritické projevy, 1-13, Praha, 1951-1963.
- Taxová, E.** Experimenty. Český literární esej z přelomu 19. a 20. století, Praha, 1985.
- Vojvodík, J.** Imagines corporis. Tělo v české moderně a avantgardě, Brno, 2006.
- Vojvodík, J., Wiendl, J.** Heslář české avantgardy. Estetické koncepty a proměny uměleckých postupů v letech 1908-1958, Praha, 2011.

Дата: 27. 05. 2024 г.

Съставили:

доц. д-р Ани Бурова
гл. ас. д-р. Тиха Бончева

Учебната програма е приета с протокол № 6 на ФС на ФСлФ от 11.06.2024 г.